

Αφώνοι τὸν «Καραγκιόζη» τελευταίον διὰ τὰ βλαζόμενά αὐτοῦ. Ὁ κ. Συνοδινὸς ἔχει βέβαια μίαν ἐξέλιξιν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ τὸν ἄλλοιαν ἢ τὰ δύο τρία προηγουμένα ἔργα του καὶ ἔχει ἰδίῃ εἶναι ἔργα ἠθικά. Ἀλλ' εἶναι ἀφέλειά του χλιόμετριον ἢ ἀποκαρῆται (ὅπως ἔκαμερ εἰς τὴν ἀντικριτικὴν του εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα») ἢ ἀποκαταστάσῃ παραλληλισμὸν μεταξὺ τοῦ «Καραγκιόζη» του καὶ τοῦ «Ἐχθροῦ τοῦ Λαοῦ» τοῦ «I p e n !». Κτυπάτε ὅσο θέλετε τὸν «Ἐχθρὸν τοῦ λαοῦ» μὲ τὴν γραφὴν σας, δὲν φράζει μισοφῶν. Εἶνε ἕνας μεγάλος θυμὸς ἡσαντίου. Ἐνῶ δ' οὐστὺχῃς «Καραγκιόζη» ἔχει σήματα τρομαρὰ καὶ φοβερά ἀποτοῦ ἀκόμη νὰ ἀπλοῦσται ἐπάνω του τὸ μικρὸ σας δάκτυλο. Ἐπὶ τρεῖς ἄρες ἀγωνίζεται ὁ ἄκρωτῆς νὰ ἰσορροσίσῃ τὰ ἠθικά ἐπίπεδα τοῦ ἔργου, τὴν βίαν καὶ τὰ θευτλια τοῦ ἔργου· αἱ δύο πρώτοι πράξεις δὲν ἔχουν σὴνδῶσι κομμίας μὲ τὴν τελευταίαν. Εἰς τὰς δύο πρώτας, ὁ Καραγκιόζης εἶναι δαιμόνιος (κατὰ τὴν μεταξὺ παρουσίαν καὶ λωποδυτῶν) Εἰς τὴν τελευταίαν πράξιν γίνεται ἀγαστασιὰς, ἀπλῶς καίμῳνον διὰ, λέγει, φασάται ἀπερβολικὰ τὸ κρῶ καὶ δὲν θέλει νὰ τουρτουρῆσῃ, μὲ κανένα τρόπον, εἰς τὴν γωνίαν τῶν δούμων, μᾶσα σὺ κρῶ, τὸν γεμῶνα, ὅπου δὲ ἀναγκάζετο τὰ κατατήσῃ ζητηθούτας, ἔαν ὁ ἀδελφός του, καὶ τὸν

συνηρῆσῃ μ' ἕνα ξεροκόμματο σὸ σπῆι μὲτὰ τοῦ τοῦ ἔκλεψε, τὸ ἰδικόν του μερδίον, μὲ χιλίες ἀτιμίες, κατωδικά, το σὲ φιλίκα γὰ τῆς καταχρήσις καὶ ἔκαμε σὴν ἐκκλησίαν ὅπου εἶναι ἐπίτροπος. Γιὰ τούτο, πρέπει καὶ ὁ ἀγῶς «Καραγκιόζης» νὰ γείνη Σακάρης, καὶ ὁ σῶσῃ τὸν ἀδελφὸν του μὲ ἀκόμη μεγαλύτερος ἀτιμίες καὶ σποφαιτίες καὶ ὅλο τοῦ ἴδου τοῦ κωιούργου ἀδελφῶν του, κατωκοφαιτίων τὴν ἀρετὴν ἐπὸς τῶν κατὰ καὶ σπυφῶθηκα κατὰ τοῦ κλέφτη ἀδελφῶν του. Σὸ ἔλεος βλέποντας εἶναι αὐτὴ ἡ κακία του δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς δικούς του, τὴν οἰκογένειάν του, διὰ καὶ ἡ τιμότης καὶ ἡ καλοσύνη του δὲν μποροῦσαν νὰ ἐκτιμηθῶν ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἐκείνους, τρέχει νὰ σποταθῇ καὶ ἀποκαταστῆ. Δὲν βλέπω κανένα σοβαρὸν εἶρημὸν ἰδεῶν εἰκόνας φανταχτερές μονάχα (ὅσο ἀπαθῆστερες, πάντοτε εἶνε καὶ κατὰ κεντητίες) βλέπω. Ἀλλὰ ἡ δραματικὴ Τέχνη δὲν εἶναι κινηματόγραφος.

Ἀλλὰ κρίνετε λίγο καὶ μόνος σας. Ὁ Καραγκιόζης εἶναι ἕνα ἰδιωκτῆμένο παιδί, σὲ μὴ οἰκογένεια σπυφῶν καὶ ἀφωτίστον γυρῶν. Ἀπὸ μικρὸς ἀέρνει τὴν ἐξουσία καὶ τὴν καταφρόνια μὲτὰ ἀπειράζουνης καιποφῆρας. Μ' αὐτὴν σὴν σάχη, σὴν στήγμα ἀτιμοτικὸ, εἶναι σὸν ἀρετῶν τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς Κοινωνίας. Ὁ ἐκλήρος ἀδελφός του, ὁ κλέφτης θρησκώλητος καὶ ἠσυχρῆς ἐπίτροπος τῆς ἐκκλησίας, τὸν ἐμιστοαλλῶεται ἄτιμα καὶ πολλαπλασιάζουνης εἰς τὸ ἄκαρον τὸ κῶτος τῶν κωιόμων που τρῶ δίδει γὰ φραγῆν, τοῦ βγάζει ἕνα λογῶσμά φανταστικὸ καὶ γὰ τὴν ἐσφῆρῆν του τοῦ ε ρ ὄ ε ἰ δλόκληρο τὸ μερδίον του ἀπ' τὸ παρογορικὸ σπῆι του καὶ γίνεται τὸρᾶ δλοτέλα δικῶ του. Ὁ Καραγκιόζης διασκεδάζει τὸν πόνο καὶ τὴν ἐπανόσταση τῆς ψυχῆς του ἀπλοῦσιαιτα, λέγοντας ἄσιαιτα, ἀσιαιτὰ φαρμακῆρᾶ, εἶν' ἡ ἀλήθεια. Καὶ τι καὶ τοῦτο δλοσδιόλον ἀπομῆβαστο μὲ τὴν σποφαιτικὴν ἀλήθειαν τῆς ζωῆς. Καὶ ἄλλο βέβαια θὰ ἔκασι σὴν ζωῇ ἕνας ζωτικὸς Καραγκιόζης τὸ ἀλιγῶτερο θὰ ἀπειλοῦσε τὸν τῆσανο καὶ κακοῦργον ἀδελφὸν του νὰ ξεκαπῆσῃ σὸν κόσμον καὶ τὴν ἀστυνομία τῆς π ο μ π ε ς του καὶ δίδε αὐτὸς καλὰ τῆς γνωρίζει, μὴ, μὴ! Τρεκακόσιαι χιλιάδες δραχμῆς κλεμμένες ἀπ' αὐτόν, μὲ πάτωμα τῆς γωνίας, ἀπ' τὸ τομῆτο τῆς ἐκκλησίας, καθῆμερῆτες ἀποτέροπαιτες τοχογυφῆτες καὶ ἐκμεταλλεῖσαις ξεγευγῆμένων ἀπ' τὴν σποφῆρῆν ἀνθρώπων που ἔρχονται τὰ θανασθῶν ἀπ' αὐτόν μὲ τὸκο φανταστικῶ.

Αλλά νομίζω ότι πρέπει εγκαταλείπει έως εδώ, περί τίνος πρόκειται και δεν θα συνεχίσει περισσότερο την υπόθεσιν. Ο κ. Συνοδινός εβρήκε τον ευκολώτερον τρόπον γὰρ στήσῃ (ἀλλοίμονον! πάλιν οὐδὲ χάρις μονάχα!) ἓνα ἔργον καὶ μάλιστα μὲ ἀξιόσοις. Εἶπε γὰρ τὸ κατασκευάσῃ κατὰ φαντασίαν καὶ κατὰ πλῆθος π λ α σ μ ἄ τ ω ν τῆς φαντασίας του, δηλ. κρότος τοῦ ἐργάζεσθαι ὁλοκλήρως κούφαιστος, ἐν σχέσει καὶ ἐν ἀναλογία μὲ τὰς ἀπειρησεις καὶ τῆς ἀλήθειας τῆς ζωῆς. Καὶ ἀκόμη περισσότερο ἀδθαίρετος ἐν σχέσει καὶ ἐν ἀναλογίᾳ μὲ τὰς ἀπειρήσεις καὶ τῆς πραγματικότητος τῆς ζωῆς καὶ τῶν πλάσματων τῆς ἀνθρώπων, ἀσθημάτων, δις πλάσματων ἰδεολογιῶν, δις ἐκφράσεων, πλέον, καθαρῶν καὶ ἀρηρημένων. Ἰδέωρ καὶ Τέχνης.

Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ (ἴδιως ἢ γ. πράξις) περιῆξει μερικά πράγματα τοῦ σε σταματοῦν. Μερικὲς ἀρετὲς ἀνθρώπου, οὐ βέβαια πολὺ μεγάλα πράγματα, ἀλλὰ πάντως τοῦ δὲν ἠμποροῦσε γὰρ τὰ περιεμένη κατέλθαι ἀπὸ τὸν κ. Συνοδινόν. Ἀλλὰ μόνον ἀξιόσοις δὲν εἶναι σοβαρὸν γὰρ ἔχει τὸ ἔργον αὐτό, φοβερὰ ἀδθαίρετον καὶ ἀβασίλευτον δις Τέχνη. Καὶ διὰ τὴν μὴ πηγαίνωμεν πολὺ μακρὰ. Ἦ γίνεσθαι, ἢ ἀδυναμίαν, ὁμολογεῖ τὸ γεγονός διὰ τὸ συγγραφέν, τὸ μοναδικὸν σύμβολον τοῦ θέλει γὰρ μᾶς δώσῃ τὸ πέσει μ' αὐτὸ ἔτοιμο ἀπὸ τῆς βερίαι, τὸν «Καραγιάση», δημοθέρημα ἀλλότρινον, ἔργον μακρῶν ἑλληνικῶν γυναικῶν, τέκνον ποιητικῆς καὶ φιλοσοφίας ἐκαισιτάδων ἔξουσιον καὶ ποιητικῶν συμπατριωτικῶν. Ἀλήθεια, κατὰ τὴν ἐκείναισιν συγγραφῆς θὰ ἐχρημάζον τὸν τύπον τοῦ «Καραγιάση», κατὰ βέβαιον ἐξόχως πτωχολαϊκῶν τύπων, ἐὰν ἤθελε καὶ πρὸ πάντων ἐὰν ἢ μ α ρ ο ῦ σ α γὰρ μᾶς χάριση ἓνα δοῦμα ἰθεῖν, ὅπως ἀερίον φιλοδοξεί, καὶ ναυμασιέται ὁ κ. Συνοδινός.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον ἔχει μίαν τοῦλάχιστον ἀρετὴν καὶ αὐτὴν καθαρὰ ἀφελιμιστικὴν, δηλ. ἐνεσλῶς ἀσχετον μὲ τὴν Τέχνην, διότι βέβαια ἡ Τέχνη δὲν δίδει πηγάγια διὰ κάθε ἀφελιμισμῶν, ἔξω ἀπὸ τὸν ἀφελιμισμὸν τῆς ἰδεολογικῆς ὠμορφίας. Κατοικίζει μίαν Κοινωνίαν ἀνθρώπων ἀσχημῶν καὶ σκληρῶν. Καὶ ἐς τέτοιαν Κοινωνίαν τὰ φυσικὰ, ἂν ἦται δυνατὸν καὶ τὰ σκληρότατα λακίσματα, εἶναι ἐδεσμοὶ καὶ ἀντιπῶς πράξεις συμπαθητικῆς. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς πλευρῆς ὁ κ. Συνοδινός ἔχει κάνει μίαν καλὴν πράξιν.

Ἡ ἐπίκρισις στοιχηθῆ, ἐὼν τὸ ἔργον ἐδικαιολογῶσι στοιχηθῆ. Ἡ δημοθέρη τῆς κ. Μ. Κροποσλή εἶναι ἔξοχη. Κατορθῶναι καὶ παραμορφῶνται ἀκόμη τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπόν τῆς μὲ τὴν καμπούρα καὶ τὴν ἀλλοιοθρία τοῦ Καραγιάση, γὰρ κρατηθῆ σὰ ἀσχημὰ ὄντα τοῦ καλλιτεχνικῶς ὄντος! δὲν παρουσιάζει τίποτε τὸ καλλιτεχνικῶς ἀσχημῶν, τοῦλάχιστον γὰρ χορδῶν δυνάμεις. Παῖσι δὲ μὲ ἄκιστον πῶδημα, χειρῶν μίαι, κίησι, ἐναρμόσιον, τὸν ὄλον τῆς. Μιὰ μεγάλη, μεγάλη καλλιτέχνης, μ' ὄλον ἐκ σκημικῶν μ ε σ α τῆς, ἀλλοίμονον! ἀρχίζον γὰρ κουράζονται καὶ δὲν εἶναι βέβαια ἐπελῶς τὰ παλαιὰ τῆς.

Ὁ κ. Γληνὸς κάνει ἓνα μεγάλο ἔργον καὶ μὲ ἐκτενῶς σωματικῆν. Προχορεῖ ἀπὸ τῶς μεγάλους δραματικούς, ὅλως. Βεβαίως ἦταν προχωρημένος γὰρ ἐκεῖ ἀλλ' οἱ ἐπανηλυόμεθα οὐ θὰ ἐχρημάζον ἀκόμη μερικά χρόνια δουλειῆς.